

Adópengő

Az 1945 decemberében jelentős infláció alakult ki Magyarországon. Az egyszeri vagyondézsmá után sem sikerült a kormánynak stabilizálnia a pengőt, illetve az államháztartás egyensúlya sem állt helyre. Az adóbevételek nem voltak képesek a háború utáni hatalmas állami kiadásokat fedezni. E helyzet megoldására vezette be a kormány 1946. január 1-jén egy adópengőnek nevezett új pénznemet.

A kezdeti árfolyam 1 adópengő = 1 pengő árfolyam volt. Ettől kezdve naponta indexálták az adópengőt. Az index-számítás alapja a fogyasztói árakból vett mintavétellel volt. Az adókat adópengőben vetették ki, de pengőben kellett befizetni az esedékesség napján érvényes adópengő index szerint. Mivel a működés kezdetben jónak bizonyult, ezért az adópengő a kötelezettségek és követelések általános elszámolási egységévé vált. A kereskedelmi bankokat kötelezték, hogy a folyó- és betéti számlákat adópengőben vezessék.

1946 áprilisától az adópengő értékvesztése indult meg, mert az indexnövekedés elmaradt az árszínvonal emelkedésétől. 1946 májusában a kincstár adópengőre szóló adójegyeket bocsátott ki – ez valójában egy két hónapos lejáratú, adópengőre szóló kötvény volt. 1946. június 23-ától már a közüzemi díjakat is ki lehetett adójeggyel kifizetni, s július 8-ától pedig az adópengő vált Magyarország törvényes fizetőeszközévé.

Ez alatt az időszak alatt azonban az infláció tovább tombolt. Talán még az idősebb emberek emlékezetében él a világranglistán is dobogós méretű hiperinfláció. A kezdeti, azaz 1946. január időpontú pengő – adópengő 1:1 arány a későbbiekben így alakult.

1946. február 1. - 1,7

1946. március 1. - 10

1946. április 1. - 44

1946. május 1. - 630

1946. június 1. - 160 000

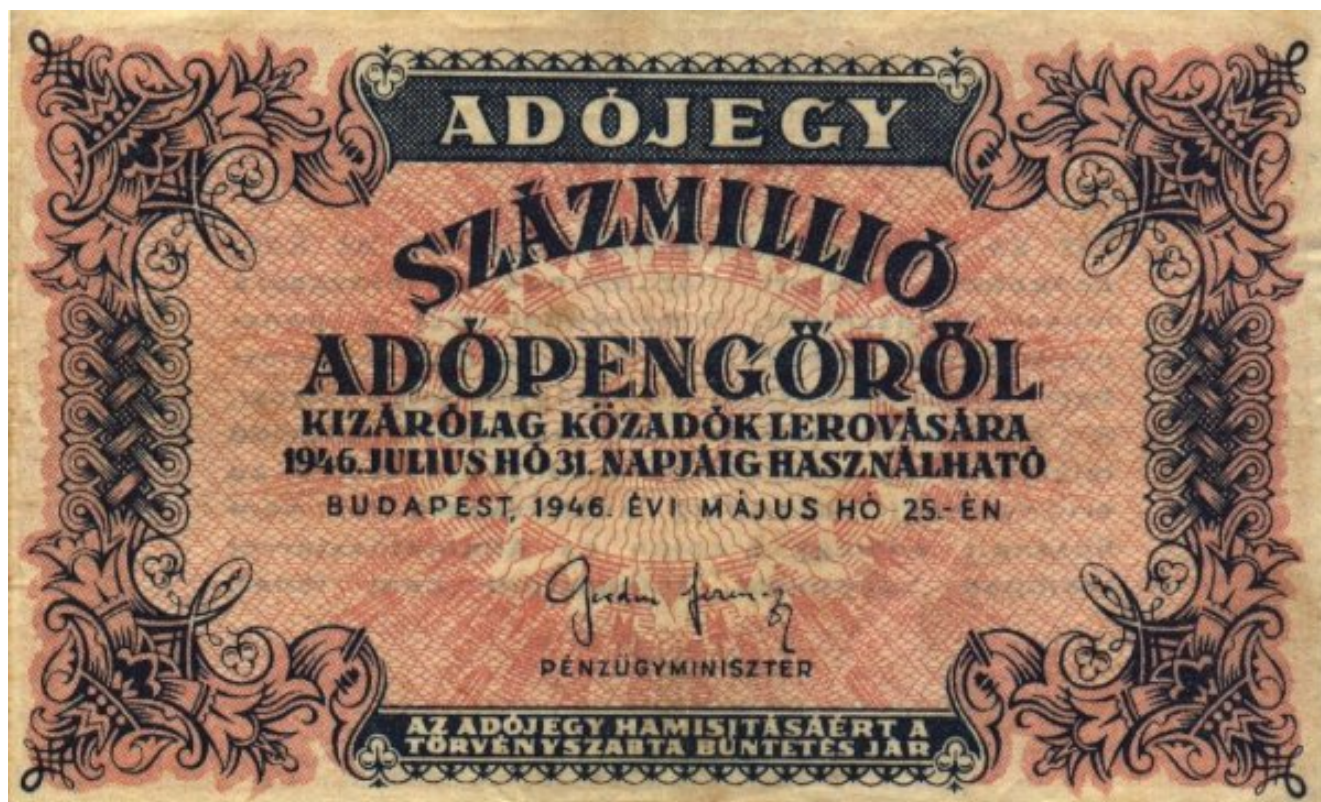
1946. július 1. - 7 500 000 000 (7,5*109)

1946. július 31. - 2 000 000 000 000 000 000 (2*1021)

A legnagyobb címletű, forgalomban levő adópengő a százmilliós volt. Az egymilliárdos címletett is kinyomtatták, de már nem hozták forgalomba.

1946. augusztus 1-től lett Magyarország fizetőeszköze a forint. Az adópengő : forint átváltási arány 1:200 millió volt. Szeptember végéig a tíz- és százmilliós adójegyek, mint öt- és ötvenfilléres címletek vettek részt a forgalomban. Tehát e képen látható adójegegy 50 fillérként számították be.

Az adójegegy hátulján a következő „használati utasítás” olvasható.

„Ezt az adójeget azoknak az adópengőben kivetett közadóknak, közüzemi díjaknak és szolgáltatások ellenértékének lerovására lehet felhasználni, amelyeknél azt a pénzügyminiszter az 5.970/1946. M.E. számú rendeletben kapott felhatalmazás alapján engedélyezi. A túldoldalon jelzett felhasználási határidő lejártával ez az adójegegy érvényét veszti; az érvényességi határidőig fel nem használt adójegegy alapján az állam kincstárral szemben követelést támasztani nem lehet.”

Ha a fentieket összevetjük a képen látható dátumokkal, akkor valami nem stimmel ... A magyarázat, hogy az adópengő 2 hónappal később került forgalomba, mint ami dátum rajta szerepel. Visszavonására sem július 31-én került sor, hanem szeptember 30-ig volt forgalomban – a forinttal párhuzamosan. Azt is érdemes megjegyezni, hogy az adópengők végleges elévülési ideje még 10 évvel később, 1956. szeptember 30-án volt.

S ha továbbgombolyítjuk a történelem fonalát, akkor joggal vetődik fel a kérdés, mennyit ért valójában a 1946. augusztus 1-től érvényes új fizetőeszközünk - a forint. Kibocsátáskor még a forint arany-alapú pénz volt: 1 Ft = 0,0757575 gramm arany, azaz 1 kg arany = 13.210 Ft (S hogy mai agyunkkal is képesek legyünk a nagyságrendek viszonyításához: 2010-ben 1 kg arany = 9.360.000 Ft.

Sokszor berzenkedünk a körülöttünk lévő pénzügyi és gazdasági körülmények között, viszont örülhetünk, hogy ilyen hiperinflációt nem kellett megélnünk.

